

[9] Preambuła Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej z dnia 26 października 2012 r., Dz. Urz. UE C 2012 Nr 326.432004, Nr 90, poz. 864[2], dalej TFUE

[10] Art. 26 ust. 1 TFUE.

[11] Art. 3 TFUE.

[12] Art. 4 TFUE.

[13] Art. 3 ust. 3 TUE.

[14] Tytuł II TFUE.

[15] Art. 3 ust. 3 TUE.

[16] A. Zawidzka-Łojek, *Zagadnienia wprowadzające*, (w:) *Prawo materialne Unii Europejskiej*, pod red. A. Zawidzkiej-Łojek, R. Grzeszczaka, Warszawa 2015, s. XXIII.

[17] Art. 114 ust. 1 TFUE.

[18] J. Głuchowski, *Założenia ogólne integracji finansowej Unii Europejskiej*, (w:) B. Brzeziński, J. Głuchowski, C. Kosikowski, *Harmonizacja prawa podatkowego Unii Europejskiej i Polski*, Warszawa 1998, s. 15-16.

[19] S. James, *Can We Harmonise Our Views on European Tax Harmonisation?*, *Bulletin for international Taxation*, 2000, nr 6, p. 264-265.

[20] G. Kopits, *Tax Harmonisation in the European Community. Policy Issues and Analysis*, Washington 1992, p. 3.

[21] C. Kosikowski, *Prawo Finansowe w Unii Europejskiej*, Warszawa 2008, s. 183-184.

[22] Art. 5 ust. 1 TUE.

[23] Art. 4 ust. 1 i art. 5 ust. 2 TUE.

[24] Art. 112 i 113 TFUE.

Албу Андрій Аркадійович, викладач кафедри конституційного, міжнародного та адміністративного права навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника, кандидат юридичних наук.

Тлумачення міжнародних договорів згідно Конвенції про право міжнародних договорів.

Здійснення міжнародного договору безпосередньо пов'язане з його тлумаченням. Без правильного тлумачення міжнародного договору неможливе правильне його здійснення. З іншого боку, практика здійснення договору є одним з найавторитетніших свідчень щодо характеру його тлумачення. Завдання тлумачення міжнародного договору полягає у з'ясуванні того, про що домовились сторони в момент укладення договору, та у з'ясуванні узгодженої волі сторін, втіленої в постановах договору.

Варто наголосити на складності проблеми тлумачення міжнародно-правових норм загалом і норм, що впливають із міжнародних договорів, зокрема. Дана проблема ускладнена ще й тим, що вона пов'язана із законами розвитку різних мов та мислення. Сучасні науковці (філологи, філософи, юристи) усе частіше наголошують на умовності, недосконалоості, неоднозначності мови. Науковці стверджують, що написаний текст – це ще не все, і що за ним існує певний ідеальний, нематеріальний текст, який панує над текстом написаного та доповнює його [2].

Тлумачення договорів потрібно здійснювати насамперед відповідно до основних принципів міжнародного права; воно мусить бути добросовісним, чесним, мати здоровий глузд і не призводити до абсурду. Головним об'єктом тлумачення є текст договору, включаючи всі його частини, в тому числі й преамбулу та, у відповідних випадках, додатки, а також будь-яка угода, що стосується договору, якої було досягнуто між усіма учасниками у зв'язку з укладенням договору. До додаткових засобів тлумачення належать підготовчі матеріали й обставини укладення договору. Серед видів тлумачень виділяють внутрішньодержавне, автентичне, міжнародне, неофіційне та тлумачення міжнародних договорів в односторонніх деклараціях і заявах, що додають до договору. Для тлумачення застосовують такі способи (або прийоми), як граматичне (або словесне), логічне, систематичне, історичне та звичайне (або узуальне) тлумачення [4].

Трапляються випадки, коли формулювання міжнародного договору недостатньо зрозумілі для визначення справжньої волі

сторін, що домовляються. Головна причина такої незрозумілості в міжнародних договорах полягає в тому, що укладачі цих договорів навмисне вживають абстрактні терміни, неточні формулювання, які полегшують їхнє довільне тлумачення на користь найсильніших учасників договору. Однак на підставі таких фактів не можна дійти загального теоретичного висновку про двозначність кожного положення чи норми в будь-якому міжнародному договорі. Цей факт засвідчує, що подібні непорозуміння створюють із певною метою, і їх необхідно усувати під час складання тексту міжнародного договору [3].

Крім цього, існують об'єктивні критерії правильного тлумачення норм міжнародного права, ігнорування яких спотворює справжню волю держав, виражену в міжнародному договорі. З'ясування цих критеріїв – найважливіше завдання правників-міжнародників. Оскільки тлумачення міжнародного договору є одним з випадків тлумачення юридичної норми, то до нього можна застосувати всі прийоми тлумачення, відомі в теорії права та внутрішньодержавній практиці, за винятком тих, які суперечать самій суті міжнародного права як права міждержавного, що ґрунтується на добровільній згоді суверенних суб'єктів. Такі спроби, які протиставляли чи применшували значення тексту міжнародного договору, були здійснені в Комісії міжнародного права і на Віденській конференції ООН з права міжнародних договорів.

Усі ці правила передбачені у Віденській конвенції про право міжнародних договорів 1969 року (ст. 31–33) та в поправках конференції 1986 р. Практичне застосування правил тлумачення, викладених у ст. 31–33 конвенцій 1969 та 1986 рр., не диференціюватиметься залежно від учасників, об'єкта та інших особливостей міжнародних договорів.

Відповідно до Конвенції про право міжнародних договорів, договір повинен тлумачитись добросовісно відповідно до звичайного значення, яке слід надавати термінам договору в їхньому контексті, а також у світлі об'єкта і цілей договору. В такому випадку, тлумачення договору охоплює, крім тексту ще й преамбулу і додатки. Поряд з контекстом враховуються ще:

а) усяка наступна угода між учасниками щодо тлумачення договору або застосування його положень;

б) наступна практика застосування договору, яка встановлює угоду учасників щодо його тлумачення;

с) будь-які відповідні норми міжнародного права, які застосовуються у відносинах між учасниками [1].

Крім цього, можливі додаткові засоби тлумачення, зокрема можливе звернення до додаткових засобів тлумачення, в тому числі до підготовчих матеріалів та до обставин укладення договору. Таке тлумачення можливе у випадку, коли значення договору залишається двояким чи неясним або призводить до результатів, які є явно абсурдними або нерозумними. Під час тлумачення багатомовного договору з'являється можливість порівняння текстів для встановлення істинного змісту положень договору, незрозумілих місць, спірного значення термінів тощо, що має важливе значення. Під час опрацювання текстів договору різними мовами правова адекватність текстів забезпечується, зокрема, добором термінів, адекватних за змістом.

Той факт, що ця Конвенція не застосовується до міжнародних угод, укладених між державами та іншими суб'єктами міжнародного права або між такими іншими суб'єктами міжнародного права, і до міжнародних угод не у письмовій формі, не зачіпає:

а) юридичної сили таких угод;

б) застосування до них будь-яких норм, викладених у цій Конвенції, під дію яких вони підпадали б на підставі міжнародного права, незалежно від цієї Конвенції;

с) застосування цієї Конвенції до відносин держав між собою в рамках міжнародних угод, учасниками яких є також інші суб'єкти міжнародного права/

Відповідно до стаття 33, тлумачення договорів, автентичність тексту яких було встановлено двома або кількома мовами передбачає, що його текст кожною мовою має однакову силу, якщо договором не передбачається або учасники не домовились, що в разі розходження між цими текстами переважну силу матиме якийсь один певний текст. Варіант договору мовою, іншою, ніж ті, якими було

встановлено автентичність тексту, вважається автентичним тільки в тому випадку, коли це передбачено договором або коли про це домовились учасники договору. Передбачається, що терміни договору мають однакове значення в кожному автентичному тексті. За винятком того випадку, коли відповідно до пункту 1 переважну силу має якийсь один певний текст, якщо порівняння автентичних текстів виявляє розходження значень, яке не усувається застосуванням статей 31 і 32, приймається те значення, яке, з урахуванням об'єкта і цілей договору, найкраще узгоджує ці тексти [1].

Отже, тлумачення міжнародного договору – це з'ясування і роз'яснення справжньої суті договору (його зміст) з метою максимально правильного його застосування, а відтак і здійснення. Практика засвідчує, що типовим для сучасного міжнародного права є укладання двостороннього договору мовами сторін. Багатосторонні договори, передусім загального характеру, мають тексти кількома мовами. Своєрідним відображенням універсальності цих договорів є застосування для укладання їхніх текстів мов, прийнятих у практиці Генеральної Асамблеї ООН, які використовує значна кількість населення земної кулі в країнах, що належать до різних соціально-економічних систем і мають різні системи права. Багатомовна форма міжнародного договору створює певні переваги для сторін, які одержують тексти своїми національними мовами (а у випадку багатомовного договору з текстами кількома мовами – текст, який вони вважають найприйнятнішим для себе), що створює сприятливі умови для застосування і тлумачення договору.

Список використаних джерел:

1. Віденська конвенція «Про право міжнародних договорів» // Відомості Верховної Ради України. – документ 995_118, приєднання від 14.04.1986, підстава - 2077-XI.

2. Київець О.В. Тлумачення міжнародних договорів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://kul.kiev.ua/images/chasop/2011_2/286.pdf

3. Зверев Є.О. Тлумачення міжнародних договорів національними судами: європейський досвід та українська практика:

автореф. дис...канд. юрид. наук: спец. 12.00.01 “теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень” / Зверев Євген Олександрович. — К., 2015. — 16с.

4. Процик Ірина. Тлумачення міжнародних договорів [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/intrel/article/viewFile/371/369>

Буроменський Михайло Всеволодович – професор навчально-наукового інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка, член-кореспондент Національної академії правових наук України, доктор юридичних наук.

Загальновизнані норми міжнародного права в конституційному правопорядку України.

1. Місце загальновизнаних норм міжнародного права к конституційному правопорядку України досі лишається питанням, щодо якого немає остаточної згоди в національній правовій науці. Це пов'язано, з одного боку, з обмеженим змістом статті 9 Конституції України, яка визначивши місце певної групи міжнародних договорів України в національному правопорядку, може створювати враження «закритості» для застосування в Україні решти договірних і звичаєвих норм міжнародного права (і це незважаючи на значно більш широку національну судову практику). З іншого боку, зберігається уявлення про належність загальновизнаних норм міжнародного права виключно до міжнародної правової системи. В останньому випадку, навіть згадка про загальновизнані норми міжнародного права в статті 18 Конституції України («Зовнішньополітична діяльність України спрямована на забезпечення її національних інтересів і безпеки шляхом підтримання мирного і взаємовигідного співробітництва з членами міжнародного співтовариства за загальновизнаними принципами і нормами міжнародного права») може створювати враження, що вона не має